

Ο ρόλος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και οι σύγχρονες προκλήσεις

του Ιωάννη - Κωνσταντίνου Χαλκιά

Το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (ΝΣΚ), το οποίο ιδρύθηκε το 1882 είναι ο "δικηγόρος" του Δημοσίου που το εκπροσωπεί σε όλα τα Δικαστήρια, εθνικά, ενωσιακά και διεθνή, ο νομικός του σύμβουλος που γνωμοδοτεί και καθοδηγεί τη Διοίκηση και το "οιονεί" δικαστικό σώμα που αναγνωρίζει εξωδικαστικά απαιτήσεις και συμβιβάζεται σε διαφορές που αναφύονται μεταξύ αυτού και ιδιωτών. Αυτός ο τριπλός ρόλος του ΝΣΚ, αναγνωρίστηκε και αποτυπώθηκε και στο Σύνταγμα, όπου θωρακίστηκε η λειτουργία του και κατοχυρώθηκαν για τα μέλη του εγγυήσεις που ισχύουν για τους δικαστικούς λειτουργούς (άρθρα 100Α' , 118 παρ.5, 88 παρ 2 και 5 και 90 παρ 5 του Συντάγματος).

Τα μέλη του ΝΣΚ, ασκούν τα καθήκοντά τους με αίσθημα ευθύνης, σθένος, αποφασιστικότητα και ευσυνειδησία. Τα στοιχεία συνηγορούν και υποστηρίζουν τις παραδοχές αυτές. Σήμερα λειτουργούν Γραφεία Νομικού Συμβούλου σε όλα τα Υπουργεία, σε ΝΠΔΔ και σε Αρχές που αυτό εκπροσωπεί και Δικαστικά Γραφεία σε 32 επαρχιακές πόλεις.

Το 2017, τα μέλη του πραγματοποίησαν περίπου 50.000 παραστάσεις στα Πολιτικά, Ποινικά, Διοικητικά και Διαιτητικά Δικαστήρια και το ποσοστό των κερδισμένων υποθέσεων ήταν 70% περίπου, ενώ στις ακυρωτικές υποθέσεις ενώπιον των Διοικητικών Εφετείων, το ποσοστό υπερέβη το 80%. Έκλεισαν εξωδικαστικά και χωρίς κανένα κόστος για τον πολίτη, χιλιάδες υποθέσεις. Έγιναν 16.000 εισηγήσεις σε δικαστικές ή εξώδικες υποθέσεις και επεξεργασία 2.100 συμβάσεων. Μέλη του ΝΣΚ συμμετείχαν σε 602 συλλογικά όργανα της Διοίκησης, όπου σε 4.300 συνεδριάσεις αυτών, εξετάστηκαν 25.000 περίπου υποθέσεις. Εκδόθηκαν 303 Γνωμοδοτήσεις, ΝΣΚ και απαντήθηκαν χιλιάδες προφορικά ερωτήματα της Διοίκησης. Τα έγγραφα που διακινήθηκαν από το ΝΣΚ μόνο ως εισερχόμενα και εξερχόμενα ήταν πάνω από 500.000.

Το κύριο προσωπικό του ΝΣΚ αποτελείται από 459 μέλη και η καθαρή δαπάνη του Κράτους για τη μισθοδοσία τους, δεν υπερβαίνει τα 15 εκατομμύρια ανά έτος. Είναι πρόδηλο το συμπέρασμα ότι το ΝΣΚ παρέχει υψηλού επιπέδου νομικές υπηρεσίες με πολύ χαμηλό κόστος για το Δημόσιο.

Μικρό, αλλά χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν, αφενός το Ειδικό Γραφείο Κοινοτικού Δικαίου στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων που μόνο το 2017, απέφερε κέρδος 58 περίπου εκατομμυρίων στον κρατικό προϋπολογισμό, αφετέρου η Ομάδα Εργασίας του ΝΣΚ για το PSI -με το οποίο "κουρεύτηκαν" 104 δις- κερδίζοντας όλες τις υποθέσεις σε Εθνικά και Διεθνή Δικαστήρια για το PSI, εξοικονόμησε ισόποσα δισεκατομμύρια ευρώ για το κράτος.

Σήμερα όμως, καταγράφονται νέες τάσεις και δεδομένα, σχετιζόμενα με τη δραστηριότητα του Κράτους και τον χειρισμό των δικαστικών και εξωδίκων υποθέσεων του. Το κράτος, αποκεντρώνεται με γοργούς ρυθμούς, αναθέτει αρμοδιότητες στις Περιφέρειες και στους ΟΤΑ ή σε ιδιωτικά νομικά πρόσωπα με πολυποίκιλες νομικές μορφές. Μετατρέπεται σταδιακά, σε ένα πιο ευέλικτο, πιο αποτελεσματικό και επιτελικό όργανο σχεδιασμού, που δημιουργεί όμως, όλο και πιο σύνθετες μορφές αντιδικίας που απαιτούν προηγμένη, υψηλού επιπέδου, άμεση νομική υποστήριξη.

inRead Advertisement by VIDADS since 2011

Ταυτόχρονα δημιουργούνται καινούργια αντικείμενα νομικής επιστήμης, καθώς σε πρώτο πλάνο υπεισέρχονται, για παράδειγμα, συμβάσεις με Διεθνή όργανα και Αρχές, χρηματοοικονομικές διευθετήσεις, μετοχοποιήσεις-ιδιωτικοποιήσεις δημοσίων υπηρεσιών, παραχωρήσεις, μνημόνια, πρωτόκολλα συνεργασίας, προγραμματικές συμφωνίες, συμβάσεις για μεγάλα αναπτυξιακά έργα, συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, συναλλαγές συνδεδεμένων εταιρειών, εναρμονισμένες πρακτικές, συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, κλπ.

Το ενωσιακό δίκαιο, επίσης, που "εισβάλλει" όλο και πιο έντονα στην εθνική μας έννομη τάξη, αναπτύσσεται σε ένα άκρως ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον, όπου η ελεύθερη διακίνηση εμπορευμάτων, υπηρεσιών, κεφαλαίων και εργαζομένων είναι ο κανόνας που σε συνδυασμό με την εξέλιξη των σύγχρονων τεχνολογιών, ομαδοποιεί και παγκοσμιοποιεί τη γνώση και μεταφέρει εύκολα από τη μία χώρα στην άλλη, θεσμούς, σύνθετα νομικά "προϊόντα", νέες δικαιικές τάσεις, νέα νομική ύλη, όπως οι σύγχρονες μορφές οικονομικών εγκλημάτων ή αυτά που τελούνται σε "ψηφιακό περιβάλλον".

Σε αυτή τη ραγδαία τεχνολογική επανάσταση, τα θεσμικά όργανα του Κράτους και οι μηχανισμοί του, πρέπει να εξελίσσονται, να εκσυγχρονίζονται και να προσαρμόζονται διαρκώς, προκειμένου να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των καιρών.

Αντίστοιχα, το ΝΣΚ, μπροστά στις παραπάνω προκλήσεις, επιβάλλεται να οργανώσει έτσι τη δομή του και την στελεχική του ανάπτυξη, ώστε να μπορεί, αφενός, να υπερασπίζεται πιο αποτελεσματικά τα συμφέροντα του Δημοσίου στις δικαστικές και εξώδικες υποθέσεις (αντιπαρατιθέμενο με πολυπρόσωπες εθνικές ή και πολυεθνικές δικηγορικές εταιρίες που διαθέτουν έμπειρο και άκρως εξειδικευμένο προσωπικό που εργάζεται με άρτια υλικοτεχνική υποδομή και υποστήριξη εμπειρογνομώνων και τεχνικών συμβούλων) αφετέρου, να καθοδηγεί άμεσα με νομικές συμβουλές και γνωμοδοτήσεις τη Διοίκηση, προκειμένου αυτή να ενεργεί νόμιμα, φιλικά, με διαφάνεια και αντικειμενικότητα, τα δε όργανα του Δημοσίου να αισθάνονται νομικά ασφαλή κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, είναι αναγκαία η απλοποίηση της λειτουργίας του ΝΣΚ και η επικαιροποίηση των δομών διάρθρωσης και άσκησης του έργου του, με τη δημιουργία θεματικών Σχηματισμών (Δημοσίου Δικαίου, Ιδιωτικού Δικαίου και Ευρωπαϊκών και Διεθνών Υποθέσεων, με ειδικότερα Τμήματα), ώστε ο

χειρισμός των ομοειδών υποθέσεων να είναι ενιαίος και αποτελεσματικός από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό του ΝΣΚ. Με τον τρόπο αυτόν το ΝΣΚ θα προασπίζει καλύτερα το δημόσιο συμφέρον και θα απαντά με μεγαλύτερη ταχύτητα και ευελιξία στα ερωτήματα και στους προβληματισμούς της Διοίκησης, συμβάλλοντας και από την πλευρά του στην εύρυθμη, δημοκρατική, φιλική προς τον πολίτη και όσο το δυνατόν λιγότερο γραφειοκρατική λειτουργία του κράτους.

Ο εκσυγχρονισμός και η απλοποίηση της λειτουργίας του ΝΣΚ, η δημιουργία θεματικών Σχηματισμών, η εξειδίκευση, η διαρκής εξειδίκευση των μελών του ΝΣΚ, η ταχύτητα αντίδρασης/απάντησης για νομική συνδρομή και η συμβολή του ΝΣΚ στην ταχύτερη απονομή της Δικαιοσύνης, αλλά και γενικότερα στην εύρυθμη λειτουργία του Κράτους, εμφανίζονται στις μέρες μας, ως απόλυτα αναγκαίες και επιβεβλημένες στοχεύσεις του ΝΣΚ, προκειμένου, όχι μόνο να συνεχίσει αυτό να ανταποκρίνεται στον θεσμικό του ρόλο και να παρέχει υψηλού επιπέδου νομική υποστήριξη, αλλά, ιδίως, για να επεκτείνει το πεδίο λειτουργίας του σε νέες, προηγμένες, πιο εξειδικευμένες και απαιτητικές νομικές υπηρεσίες, απαραίτητες *